

Východiská pri kreovaní národného DVI tímu

Anotácia: Autor v príspevku načrtáva v základných rámcoch problematiku DVI (Disaster Victim Identification) – identifikáciu obetí katastrof. Sústreďuje sa na jednotlivé aspekty činnosti DVI tímu ako aj potrebu komplexnosti riešenia. Slovenská republika doposiaľ túto oblasť nerieši na platforme DVI národného tímu. Okolité členské krajiny EÚ majú kreované národné DVI tímy a spolupracujú v tejto oblasti na medzinárodnej úrovni. V súčasnej dobe je potrebné byť pripravený na možnosť, že dôjde k udalosti s veľkým počtom obetí, na čo poukazujú aj prípady z okolitých krajín. Môžu to byť teroristické útoky, ale aj hromadné nešťastia v doprave, infraštruktúre, alebo prírodného charakteru. Identifikácia a repatriácia obetí týchto nešťastí je základnou povinnosťou príslušnej krajiny voči svojim občanom. Autor popisuje model národného DVI tímu, ktorého nosným pilierom by mali byť pracovníci Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru, nakoľko povaha ich činnosti je v úzkom spojení s aktivitami definovanými v rámci DVI.

Kľúčové slová: DVI, Interpol, ante mortem, post mortem, identifikácia.

Identifikácia obetí udalostí pri ktorých dochádza k hromadnému úmrtiu osôb podlieha riadeným štandardným postupom, pri ktorých sa využívajú kriminalistické metódy a postupy podobné tým, ktoré sa používajú pri obhliadke miesta činu. V cieľoch sa DVI a obhliadka miesta činu rozchádzajú, nakoľko pri DVI nie je cieľom zaisťovanie stôp na účely trestného konania, ale všetky aktivity vrátane zaisťovania vzoriek a predmetov smerujú k určovaniu identity obetí. V praxi môže nastať prípad, že udalosť, pri ktorej došlo k hromadným úmrtiam osôb môže byť súčasne aj kriminálnym činom. Koordinovať súčasne obhliadku miesta činu a činnosť DVI tímu môže byť pomerne náročná logistická a organizačná záležitosť. Obidve činnosti musia prebiehať paralelne, tak aby nedochádzalo ku konfliktu záujmov, ako aj vzájomnej krížovej kontaminácii miesta činu stôp, vzoriek a predmetov. Rozhodne v súčasnom geopolitickom priestore nie je najvhodnejšiou možnosťou vytvárať DVI tímy *ad hoc*, pretože rovnako ako problematika miesta činu, tak aj problematika DVI má svoje postupy a pravidlá, ktoré sú medzinárodne uznávané. Bez znalosti týchto postupov, adekvátneho a cieleného výcviku ako aj potrebného materiálno-technického zabezpečenia určite nie je efektívne a dôveryhodné, aby sa takýto tím stretol priamo v nasadení na mieste DVI udalosti bez naplnenia vyššie uvedeného. Aktuálne v podmienkach Slovenskej republiky nie je problematika v oblasti DVI riešená systematicky v zmysle aplikácie medzinárodných pravidiel, postupov a odporúčaní. Ide predovšetkým o postupy, ktoré metodicky a koordinačne zabezpečuje Interpol. V súčasnom období dochádza k extrémnemu nárastu rizík nielen v oblasti dopravy (leteckej, železničnej, lodnej a cestnej), ale aj rizík spojených s teroristickými a migračnými hrozbami, ktoré sú na dennom poriadku. Tieto záležitosti je potrebné riešiť a koordinovať v rámci medzinárodnej spolupráce, nielen z hľadiska výmeny informácií, ale aj personálnej a materiálnej kooperácie a pomoci. V rámci Slovenskej republiky (SR) nie sú doposiaľ prijaté a aplikované príslušné štandardy a patričné personálne a materiálne zázemie na výkon tejto činnosti v zmysle postupov Interpolu. V okolitých krajinách V4 je táto oblasť kontinuálne riešená, nakoľko akútnosť problému DVI je plne chápaná. V týchto krajinách sú vytvorené DVI tímy, ktoré sú udržiavané pomocou vhodných výcvikových režimov pre využitie v prípadoch súvisiacich s hromadnými obeťami. Systematické riešenia DVI problematiky sú základným odrazovým mostíkom pre efektívnu a promptnú repatriáciu obetí, čo by malo byť samozrejmosťou v rámci vzťahu krajiny voči svojim občanom. Dôležitým akcentom okrem efektívnej funkcionality na vlastnom území je aj súčinnosť s tímami DVI v cudzine v prípade, že dôjde k takejto udalosti na území cudzieho štátu s účasťou občanov vlastného štátu, alebo aj v rámci medzinárodnej pomoci. Väčšina krajín takúto medzinárodnú pomoc okrem humanitárnych dôvodov chápe ako príležitosť

na tréning a zlepšovanie svojich štandardných pracovných postupov. V každom ohľade je nutné podotknúť, že v prípade DVI ide predovšetkým o multidisciplinárnu záležitosť, kde je zainteresovaných na rôznych úrovniach a v inom rozsahu viacero inštitúcií.

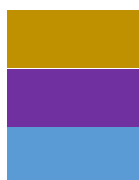
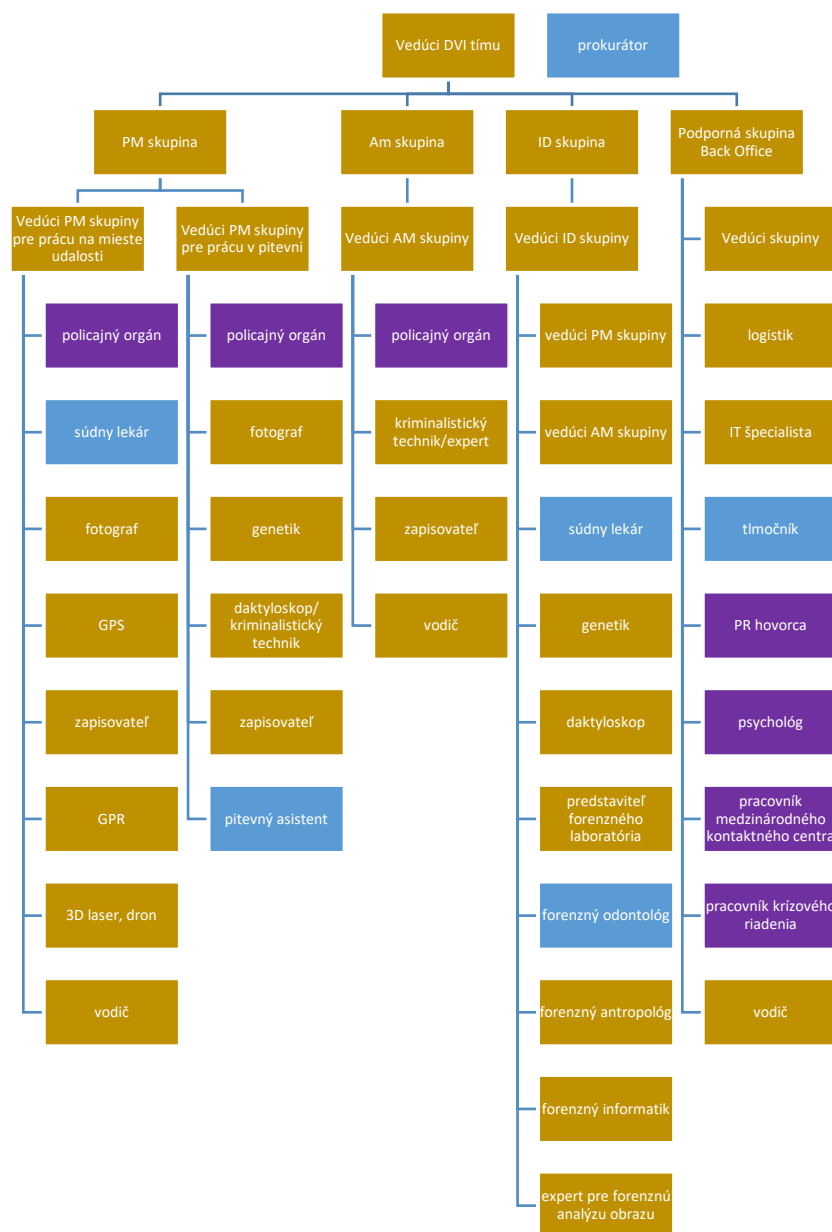
Skúsenosti z okolitých krajín, ktoré už majú funkčný DVI systém alebo sú vo fáze jeho budovania ukazujú, že Policajný zbor je väčšinou nosným pilierom budovania tohto systému, nakoľko jeho úlohy sa často prelínajú s úlohami definovanými v DVI oblasti a kľúčové skúsenosti v oblastiach, ktoré DVI problematika zahŕňa. Preto je možné okrem personálnych kapacít Policajného zboru čiastočne využiť aj materiálno-technické zabezpečenie pre činnosť DVI tímu.

Z hľadiska štruktúry DVI tímu v podmienkach Slovenskej republiky sa javí prirodzené a vyplýva to aj z jednotlivých parciálnych činností DVI tímu, že najmä zloženie Post Mortem (ďalej len „PM“) skupiny na základe podstaty vykonávaných činností, zodpovedností a skúseností by malo byť orientované predovšetkým na pracovníkov Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru (ďalej len „ústav“). Nosný podiel na identifikácii obetí sa týka hlavne DNA identifikácie, daktyloskopickkej identifikácie a dentálnej identifikácie. Ďalšími nápomocnými identifikačnými metódami sú antropológia, portrétna identifikácia a v súčasnej dobe ide masívne do popredia tiež identifikácia na základe údajov zo smartfónov (najmä obrazové dáta, komunikácia a pod.). Nemenej dôležitým je tiež fakt, že pracovník ústavu je zástupca Slovenskej republiky v Európskej sieti expertov pre oblasť DVI¹ a má aktuálne informácie o dianí v danej oblasti. Ďalšou nemenej významnou skutočnosťou, ktorá by významne napomohla procesu budovania národného DVI tímu je aj fakt, že národné kriminalistické laboratória Česka a Poľska sú lídrami v oblasti DVI problematiky. V rámci zavedenej regionálnej spolupráce tzv. „Triáda“, ktorá zahŕňa spoluprácu medzi národnými laborátormi Česka, Poľska a Slovenska by bolo možné i na tejto platforme získať informácie a rozvíjať skúsenosti v oblasti DVI. Rámcový návrh možnej štruktúry zloženia DVI tímu s účasťou personálu ústavu je uvedený na obr. č. 1.

Nakoľko väčšia časť personálu DVI tímu bude pozostávať z príslušníkov Policajného zboru, zriadenie DVI tímu, základné definície, úlohy a zodpovednosti by mali byť definované v internom predpise prezidenta Policajného zboru. Úlohy ďalšieho rezortného personálu by mali byť riešené interným predpisom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Mimorezortný personál, ktorý bude súčasťou DVI tímu je potrebné riešiť individuálnymi dohodami. Z hľadiska celkovej organizácie DVI tímu musí MV SR zohrávať v podmienkach Slovenskej republiky riadiacu a koordinačnú úlohu, nakoľko disponuje materiálno-technickým zabezpečením a personálom, ktorý plní úlohy v rámci krízového manažmentu štátu a i v samotnom DVI procese má svoje nezastupiteľné miesto. Keď sa pozrieme na štruktúru DVI tímu ako aj predpokladané požiadavky a nároky na jednotlivé pozície, je vidieť, že viac ako 60 % DVI personálu môže byť obsadeného z pracovníkov ústavu. Tento podiel je vidieť vo všetkých parciálnych DVI skupinách. Z niektorých pozícií vyplýva, že by mali byť obsadené len pracovníkmi ústavu, niektoré môžu byť alternované aj inými príslušníkmi Policajného zboru a niektoré sú vyhradené pre iné policajné zložky, alebo mimo sektor Policajného zboru a Ministerstva vnútra SR. Z tohto pohľadu zohráva ústav dôležitú úlohu v rámci DVI tímu, nakoľko disponuje personálne a metodologicky nástrojmi, ktoré sú v rámci daných pozícií požadované. Pre vytvorenie obrazu o aktivitách DVI tímu a materiálno-technickom zabezpečení sú nižšie rámcovo popísané dané skutočnosti.

¹ Council Conclusions on the creation of an informal network of experts competent in the field of Disaster Victim Identification - Concil conclusins (8. June 2017). 10159/17.

Obr. č. 1 Návrh štruktúry DVI tímu Slovenskej republiky.

Pozície členov DVI tímu, ktoré je možné obsadiť pracovníkmi ústavu

Pozície členov DVI tímu, ktoré je možné obsadiť pracovníkmi rezortu MV SR

Pozície členov DVI tímu, ktoré je nevyhnutné obsadiť špecialistami mimo rezortu MV SR za súčasného personálneho stavu na ústave

Na účely sfunkčnenia akcieschopnosti DVI tímu je nevyhnutné doplnenie potrebného materiálno-technického vybavenia jednotlivých skupín – PM skupina, Ante Mortem skupina (ďalej len „AM skupina“), identifikačná skupina a podporná skupina vrátane individuálneho vybavenia jednotlivých členov DVI tímu. V súčasnosti je kľúčové v rámci budovania DVI tímu zabezpečiť najmä flexibilitu a kompatibilitu s ostatnými zahraničnými DVI tímami, s ktorými prichádza do úvahy konkrétna spolupráca. Je preto veľmi dôležité vychádzať z manuálov a formulárov Interpolu, ktoré zabezpečujú kompatibilitu. V súčasnej dobe nie je tajomstvom, že niektoré krajiny, ktoré nemajú DVI tím nepoužívajú AM a PM formuláre

Interpolu na identifikáciu zosnulých pri hromadných nešťastiach (obr. č. 2 a 3). Z toho dôvodu nie je potom možné následne realizovať identifikáciu v zmysle identifikačného formulára podľa obr. č. 4 a 5.

Obr. č. 2 PM tlačivo Interpolu na neidentifikované ľudské pozostatky.²

Post Mortem (pink)		INTERPOL DVI Form - Unidentified Human Remains		Administrative Data		100's	
Place of disaster:				PM No:			
Nature of disaster:							
Date of disaster:		Day	Month	Year	Male	Female	Other
a = Data not available b = Attachment c = Further info on page Sup. Info. (700's)							
ADMINISTRATIVE DATA (checklist of operations in the mortuary)							
		No	Yes (specify):	Date	a	b	c
150	Body part	1 ☐	2 ☐				
155	Photographs taken	1 ☐	2 ☐				
160	Exhibits	1 ☐	2 ☐				
165	Prints taken from	No	Not Possible	Yes by:			
	01 Finger(s)	1 ☐	2 ☐	3 ☐			
	02 Palm(s)	1 ☐	2 ☐	3 ☐			
	03 Foot/feet	1 ☐	2 ☐	3 ☐			
170	Examination	No	Yes	Images (specify):			
	01 External examination	1 ☐	2 ☐	3 ☐			
	02 Partial autopsy	1 ☐	2 ☐	3 ☒			
	03 Full autopsy	1 ☐	2 ☐	Yes - See separate report			
	04 Pathologist name						
	Street / No.						
	Postcode / Town						
	State / Country						
	Phone / Email						
175	Dental examination	No	Yes	Images (specify in field 615)			
	01 Completed	1 ☐	2 ☐	3 ☐			
	02 Odontologist name						
	Street / No.						
	Postcode / Town						
	State / Country						
	Phone / Email						
180	Samples taken	No	Yes	DNA	Tax (if required)		
	01 By pathologist	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐		
	Reference to 545	No	Yes	DNA			
	02 By odontologist	1 ☐	2 ☐	3 ☐			
	Reference to 610						
CHECKLIST OF CONTENTS		Enclosed complete	Not available	Remarks			
Administrative Data (fields 1xx)		☐	☐				
Effects (fields 3xx)		☐	☐				
Body description (fields 4xx)		☐	☐				
Pathology (fields 5xx)		☐	☐				
Odontology (fields 6xx)		☐	☐				
Supporting information (fields 7xx)		☐	☐				
Appendix (fields 8xx) (optional)		☐	☐				

[[EN] Version 2018]

1 of 12

² Disaster Victim Identification [online].[s.a.]. [cit. 2020-11-28] Dostupné z: < https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification_DVI, file://C:/Users/SCHMID~1/AppData/Local/Temp/Post Mortem (pink) INTERPOL DVI Form-Unidentified Human Remains-2.pdf >

Obr. č. 3 AM tlačivo Interpolu na hľadanie osoby.³

Ante Mortem (yellow) INTERPOL DVI Form - Missing Person Administrative Data **100's**

Family name: AM No:

First name(s):

Date of birth: Day Month Year Age Male Female Other Unknown

Nature of disaster:

Place of disaster:

Date of disaster: Day Month Year

a = Data not available b = Attachment c = Further info on page Sup. Info. (700's)

ADMINISTRATIVE DATA		a	b	c
100	Responsible agency Street / No. Postcode / Town State / Country Phone / Email			INTERPOL NCB:
105	Information given by Name Street / No. Postcode / Town State / Country Phone / Email Relationship			Date:
110	Point of contact Name Street / No. Postcode / Town State / Country Phone / Email Relationship			1 ☐ see 105
115	Partner If not single see 230			Single - If not, First- / Middle- / Family name of partner:
120	Fingerprinted 01 Source			1 ☐ No 2 ☐ Yes Where: Date:
125	If not, are fingerprints obtainable from residence/workplace/ other 01 Address			1 ☐ No 2 ☐ Yes
See also 480 Specify elimination print sources on page Sup. Info. (700's)				
CHECKLIST OF CONTENTS		Enclosed complete	Not available	Remarks
Administrative Data (fields 1xx)	☐	☐		
Nominal data (fields 2xx)	☐	☐		
Effects (fields 3xx)	☐	☐		
Body description (fields 4xx)	☐	☐		
Pathology (fields 5xx)	☐	☐		
Odontology (fields 6xx)	☐	☐		
Supporting information (fields 7xx)	☐	☐		
Appendix (fields 8xx) (optional)	☐	☐		

[[EN]] Version 2018 1 of 12

Z toho dôvodu nie je potom možné následne realizovať identifikáciu v zmysle identifikačného formulára podľa obr. č. 4 a 5.

³ Disaster Victim Identification [online]. [s.a.]. [cit. 2020-11-28] Dostupné z: < <https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification-DVI>, file://C:/Users/SCHMID~1/AppData/Local/Temp/Ante Mortem (yellow) INTERPOL DVI Form Missing Person-1.pdf >

Obr. č. 4 Tlačivo Interpolu na identifikáciu DVI osôb – správa z porovnávania.⁴

COMPARISON REPORT							
Family name: _____		MISSING PERSON			AM No: _____		
First name(s): _____							
Date of birth: Day Month Year		☐ Male		☐ Female		☐ Other ☐ Unknown	
Nature of disaster: _____		HUMAN REMAINS			PM No: _____		
Place of disaster: _____							
Date of disaster: Day Month Year		☐ Male		☐ Female		☐ Other ☐ Unknown	
HUMAN REMAINS have been compared with information of MISSING PERSON							
Identification Evidence Evaluation							
Primary Identifiers							
Fingerprint expert ☐ Not applicable ☐ Data not available/insufficient data		Possible ID ☐		Probable ID ☐		Established ID ☐	
Reasons: _____		Place and date _____		Stamp/institution _____			
		Signature _____					
DNA scientist ☐ Not applicable ☐ Data not available/insufficient data		Possible ID ☐		Probable ID ☐		Established ID ☐	
Reasons: _____		Place and date _____		Stamp/institution _____			
		Signature _____					
Odontologist ☐ Not applicable ☐ Data not available/insufficient data		Possible ID ☐		Probable ID ☐		Established ID ☐	
Reasons: _____		Place and date _____		Stamp/institution _____			
		Signature _____					
Secondary Identifiers							
Police Investigator ☐ Not applicable ☐ Data not available/insufficient data		Possible ID ☐		Probable ID ☐		Established ID ☐	
Reasons: _____		Place and date _____		Stamp/institution _____			
		Signature _____					
Pathologist ☐ Not applicable ☐ Data not available/insufficient data		Possible ID ☐		Probable ID ☐		Established ID ☐	
Reasons: _____		Place and date _____		Stamp/institution _____			
		Signature _____					
Anthropologist ☐ Not applicable ☐ Data not available/insufficient data		Possible ID ☐		Probable ID ☐		Established ID ☐	
Reasons: _____		Place and date _____		Stamp/institution _____			
		Signature _____					
Other: _____		Possible ID ☐		Probable ID ☐		Established ID ☐	
Reasons: _____		Place and date _____		Stamp/institution _____			
		Signature _____					

[[EN] Version 2018] 1 of 2

Záverečné stotožnenie AM údajov s PM údajmi pre identifikáciu DVI osôb je uvedené na stránke Interpolu.⁵

⁴ Disaster Victim Identification (DVI) [online].[s.a.]. [cit. 2020-11-28] Dostupné z:]< <https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification-DVI>, file://C:/Users/SCHMID~1/AppData/Local/Temp/Identification report_en.pdf>

Obr. č. 5 Tlačivo Interpolu na identifikáciu DVI osôb – identifikačný certifikát.⁶

CERTIFICATE OF IDENTIFICATION		
MISSING PERSON		AM forms enclosed
Family name		AM No:
First name(s)		Nationality
Street / No. Postcode / Town State / Country		Date reported missing
Date of birth	Day Month Year	
HUMAN REMAINS		PM forms enclosed
Site of body examination		PM No:
Police agency Name Street / No. Postcode / Town State / Country Phone / Email		Date
According to the data here enclosed the above human remains have been IDENTIFIED as the above missing person.		
Identification was based on (see comparison report)		
Authorised signature	Reviewed by:	Place and date
Type the name		Signature
Stamp or logo / Director: Victim Identification		Place and date
		Signature
Stamp or logo / Local authority		Place and date
		Signature

[[EN]] Version 2018]

2 of 2

Znemožňuje to tiež spárovanie údajov pomocou softvéru,⁷ ktorý má systémovo integrované formuláre Interpolu. Uvedený softvér je používaný v rámci identifikačných

⁵ *Disaster Victim Identification (DVI)* [online].[s.a.]. [cit. 2020-11-28] Dostupné z: < <https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-IdentificationDVI>, file:///C:/Users/SCHMID~1/AppData/Local/Temp/Identification report_en.pdf>

⁶ *Disaster Victim Identification (DVI)* [online].[s.a.]. [cit. 2020-11-28] Dostupné z: < <https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification-DVI>, file:///C:/Users/SCHMID~1/AppData/Local/Temp/Identification report_en.pdf>

⁷ Plass data System [online].[s.a.]. [cit. 2020-11-22] Dostupné z: < <https://www.plassdata.com/>>

procesov väčšinou európskych krajín, ktoré majú etablované DVI tímy. Negatívne okolnosti nepoužívania protokolov Interpolu v oblasti DVI sa ukázali aj v prípade výbuchu v prístave v meste Bejrút (Libanon) zo dňa 4. 8. 2020 s celkovým počtom viac ako 200 obetí na životoch. Na mieste zasahoval aj Interpol IRT⁸ (Incident Response Team Interpolu). Táto jednotka je zriadená pri Interpole a poskytuje pomoc na požiadanie členských krajín v dvoch oblastiach. V prvom prípade ide o katastrofické udalosti s veľkým počtom obetí, ktoré je potrebné identifikovať a v druhom prípade ide o páchanie závažnej trestnej činnosti, kde sa poskytuje pomoc v oblasti vyšetrovania a špeciálnych expertíz. V uvedenom prípade výbuchu v Bejrúte ponúкло promptnú pomoc Francúzsko vo forme nasadenia 7 PM tímov na mieste nešťastia, ktoré potupovali v zmysle metodík Interpolu. Zainteresované inštitúcie z Libanonu nepoužívali príslušné zavedené formuláre Interpolu, čím sa proces identifikácie značne spomalil a sťažil. Viac-menej sa dá skonštatovať, že práca PM tímov nepriniesla očakávaný efekt, nakoľko 90 % identifikácie obetí bolo vykonaných výlučne príbuznými. Vyskytli sa i prípady, že tú istú obeť identifikovali rôzne rodiny. Taktiež nebol zmapovaný presný počet častí ľudských tiel obetí. Ako ukázal tento prípad oveľa nástojčivejšie sa javí potreba v prípade DVI udalostí ukladať ľudské pozostatky na jednom mieste. Taktiež je nutnosťou maximalizovať používanie DVI postupov namiesto vizuálnych identifikácií. Tak isto koordinácia v prípade zberu údajov od zahraničných obetí musí byť pod záštitou Interpolu. V prípadoch katastrof s veľkým počtom obetí a zranených, ktoré sú súčasne aj možným kriminálnym činom je dôležitá spolupráca a koordinácia všetkých zúčastnených inštitúcií a jednotiek. Z hľadiska DVI udalostí ide predovšetkým o koordináciu jednotiek USAR (mestská pátracia a záchranná služba), INSARAG (medzinárodná pátracia a záchranná poradná skupina) a DVI skupín. Na mieste DVI udalosti prebiehajú prioritne záchranné práce, avšak taktiež musia byť simultánne vykonávané aktivity zamerané na identifikačné procesy. Je preto veľmi dôležité, aby DVI tímy mohli efektívne spolupracovať aj na medzinárodnej báze. Aj z týchto dôvodov je potrebné budovať unifikáciu v rámci postupov, tréningov a materiálno-technickej základni jednotlivých DVI tímov. Dobrým príkladom v tejto oblasti je napríklad spolupráca škandinávskych krajín, ktoré vzájomne spolupracujú v oblasti DVI. Uvedené krajiny majú vyvinuté kontajnerové DVI systémy materiálno-technického zabezpečenia ako je znázornené na obr. č. 6 a 7. Kontajnery sú unifikovaných rozmerov, ktoré umožňujú ich použitie v rámci NATO transportov.

Obr. č. 6 Kontajner švédskeho DVI tímu.⁹

⁸ Interpol response teams. [online].[s.a.]. [cit. 2020-11-20] Dostupné z: < <https://www.interpol.int/How-we-work/INTERPOL-response-teams>>

⁹ Plenary meeting of the EU DVI network, 5th November 2020.

Obr. č. 7 Pohľad do kontajnera švédskeho DVI tímu zo zadnej časti.¹⁰

Taktiež sú stavané aj na prepojenie periférnych zariadení tak, aby boli schopné pôsobiť v teréne za rôznych podmienok s rôznymi typmi materiálov vrátane práce súdnych lekárov. V rámci vybavenia týchto kontajnerov sa nachádzajú okrem iného osvetlenia, elektrocentrály, ohrievač, klimatizácia, odvlhčovač, nafukovacie stany, kompresor, zásobníky na vodu a pod.

Spolupráca v rámci EU DVI siete smeruje k tomu, aby boli všetky členské krajiny pripravené na medzinárodnú spoluprácu a koordináciu DVI činnosti. K tomu je potrebné jednotné metodické zabezpečenie, tréning a maximalizácia unifikácie zdrojov. Jednou z posledných aktivít tejto skupiny je inventarizácia zariadení a materiálu dôležitých pre činnosť DVI tímu. Zmapovaním týchto zdrojov sa zistí skutočná situácia krajín EÚ v prípadoch DVI udalostí a možnosti využitia týchto zdrojov v reálnych situáciách. V rovnakej miere sa zisťujú potreby jednotlivých krajín Európskej únie, ktoré doposiaľ nemajú vytvorené DVI tímy, či už z hľadiska výcviku, alebo aj kreovania DVI tímu.

Pri samotnom vytváraní DVI tímu je jeden z kľúčových momentov výber členov tímu. Výber členov DVI tímu je potrebné realizovať s ohľadom na rôznorodosť pozícií, ktoré sú definované v personálnej matici so zameraním na kompetenčné predpoklady jednotlivých členov tímu, a to v komplexnom poňatí. Určitá miera univerzálnosti členov tímu by bola rozhodne prínosná, pretože členovia tímu by mali zvládať viaceré funkcie v rámci DVI tímu a dokázať suplovať jednotlivé pozície. V rámci kompetencií je nutné preveriť taktiež psychickú a fyzickú odolnosť kandidátov na členstvo v DVI tíme, schopnosť odolávať stresovým situáciám pri veľkých záťažach, v rovnakej miere aj psychickú a fyzickú odolnosť pri manipulácii s telesnými pozostatkami a pod. Základnou myšlienkou personálneho budovania DVI tímu je princíp dobrovoľnosti, ktorý dáva predpoklady pre zainteresovanosť a nadštandardný prístup jednotlivcov v mimoriadnych situáciách. Znalosť cudzích jazykov je nutnosťou aj v zohľadnení k predpokladu cieľenej spolupráce v rámci medzinárodných tímov, či už v iniciačnom procese, medzinárodných tréningoch a v neposlednej miere aj v reálnych

¹⁰ Plenary meeting of the EU DVI network, 5th November 2020.

prípadoch. Základným kameňom úspešného budovania DVI tímu je zachovanie periodicity výcviku a medzinárodná spolupráca. To je jednou z hlavných ciest na udržiavanie a rast kompetentnosti členov DVI tímu. Výcvik možno vykonávať formou inštruktážno-metodických zamestnaní v spolupráci s IZS, kde by sa preverila aj súčinnosť a koordinácia prác. Taktiež je možné budovať platformu súčinnostných cvičení na báze medzinárodnej spolupráce s okolitými krajinami, ktoré majú zriadené DVI tímy. Tu je k dispozícii najmä platforma CEPOL, kde sa dajú integrovať témy týkajúce sa DVI. Z pohľadu ústavu je možné využiť aj spoluprácu najmä v oblasti výcviku s národnými forenznými laboratóriami v Českej republike a Poľsku, kde nie je prekážkou jazyková bariéra. V neposlednom rade je možné a určite prínosné využiť skúsenosti a spoluprácu členských krajín siete DVI, ktorá je mobilizačným spojivom medzi jednotlivými členskými krajinami.

Z hľadiska celkovej organizácie DVI tímu musí MV SR zohrávať v podmienkach Slovenskej republiky riadiacu a koordinačnú úlohu, nakoľko disponuje personálnym a materiálno-technickým zabezpečením v rámci úloh v oblasti krízového manažmentu štátu a v samotnom DVI procese má svoje nezastupiteľné miesto. Keď sa pozrieme na štruktúru DVI tímu, ako aj predpokladané požiadavky a nároky na jednotlivé pozície, je vidieť, že viac ako 60 % DVI personálu môže byť obsadeného z pracovníkov ústavu. Tento podiel je vidieť vo všetkých parciálnych DVI skupinách. Z niektorých pozícií vyplýva, že by mali byť obsadené len pracovníkmi ústavu, niektoré môžu byť alternované aj inými príslušníkmi Policajného zboru a niektoré sú vyhradené pre iné policajné zložky, alebo mimo sektor Policajného zboru a MV SR. Z tohto pohľadu zohráva ústav dôležitú úlohu v rámci DVI tímu, nakoľko disponuje personálne a metodologicky nástrojmi, ktoré sú v rámci daných pozícií požadované. Pre vytvorenie obrazu o aktivitách DVI tímu a materiálno-technickom zabezpečení sú nižšie rámcovo popísané dané skutočnosti.

Kľúčové úlohy jednotlivých pracovných skupín v rámci DVI tímu

PM skupina (Post Mortem skupina) vykonáva:

- základnú obhliadku telesných pozostatkov na mieste nehody – zadokumentovanie polohy tela (fotograficky, videozáznamom) a zameranie GPS. Súdny lekár urobí základnú obhliadku tela, alebo jeho častí spolu s policajným orgánom označí a určí miesto, kde bude uložené.
- Podrobnú obhliadku tela na pitevni alebo inom vhodnom improvizovanom priestore. Môže byť zriadená v poľných podmienkach, v priestoroch, kde je možnosť zabránenia vstupu nepovolaným osobám. Uskladnenie tiel musí byť zabezpečené v zmysle osobitného zákona.¹¹
- Zaistenie a zadokumentovanie vzoriek na mieste nehody, u ktorých je predpoklad, že majú vzťah k obetiam a sú vhodné na identifikačné účely (osobné veci, doklady, mobily, časti tiel a pod.).

AM skupina (Ante Mortem skupina) vykonáva:

- vyhľadávanie akýchkoľvek dostupných informácií o nebohom, prípadne nezvestnom. Príslušníci Policajného zboru, napr. z oddelení pátrania, vytipujú osoby, ktoré by mohli byť na mieste udalosti s veľkým počtom obetí (napr. havarovaný dopravný prostriedok). V prípade leteckých katastrof ide o zoznamy cestujúcich. Činnosť AM skupiny začína

¹¹ Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

po inicializačných aktivitách PM skupiny – obhliadka miesta nehody, keď sú k dispozícii určité relevantné informácie.

ID skupina (identifikačná skupina) vykonáva:

- na záver, po sústredení všetkých dostupných informácií, porovnanie všetkých relevantných a verifikovaných údajov. Výsledok identifikácie je konštatovanie **negatívna alebo pozitívna identifikácia**. ID skupina úzko spolupracuje s príslušným prokurátorom a policajným orgánom.

Skupina logistickej podpory (Back office) zabezpečuje:

- vytvorenie lokálnej počítačovej siete, komunikáciu medzi skupinami, materiálno-technické vybavenie, psychologickú pomoc, PR podporu, tlmočenie, dopravu a ďalšiu potrebnú logistickú podporu.

Sortiment materiálno-technického zabezpečenia pre prácu DVI tímu

- DVI PM formuláre Interpolu v tlačenej alebo elektronickej podobe,
- odolný prenosný počítač s GPS, bezdrôtovým zabezpečeným prenosom informácií, mobilná tlačiareň na tlač 2D kódov a informácií,
- prostriedky na fotografickú dokumentáciu, ktoré pozostávajú z digitálnej zrkadlovky so zoom objektívom, makroobjektívom, statívom, zábleskovým zariadením, pamäťovými kartami, náhradnými zdrojmi,
- osobnými ochrannými prostriedkami – najmä odolné overaly, ochranné rúška s filtrom FP03, rukavice, odolná obuv a pracovný odev,
- prostriedky na uloženie a separáciu telesných pozostatkov – patologické vrecia, patologické plachty, vhodný obalový materiál,
- profesionálny GPS prijímač – použitie v exteriéri, v interiéri sa používajú klasické topografické metódy, poprípade laserový exteriérový skener,
- zariadenie na GPR prieskum,
- tabuľky s číslami a pomôcky pre označovanie – dostatočný počet čísiel na označovanie telesných pozostatkov a vecí, označovacie spreje, vlajky, kolíky, pásma a pod.,
- materiál na balenie vzoriek a predmetov,
- nezávislé osvetlenia využiteľné pre osvetlenie exteriéru i interiéru.
- prostriedky na písomnú dokumentáciu; DVI PM formuláre Interpolu v tlačenej alebo elektronickej podobe, počítač, tlačiareň na štítky, pamäťové médiá a pod.,
- skupina pracujúca na pitevni môže byť vybavená prenosným RTG zariadením na snímkovanie zubov, resp. CT,
- pitevné nástroje a pomôcky – potrebné množstvo a sortiment pitevných nástrojov a prostriedkov na odber vzoriek,
- daktyloskopické prostriedky a materiál – súprava na odber daktyloskopických odtlačkov post mortem,
- odberový materiál – materiál na zaistenie, balenie a zabezpečenie prepravy vzoriek do laboratória,
- čísla, štítky, etikety na označenie vzoriek a stôp,
- DVI AM formuláre v tlačenej alebo elektronickej podobe; v prípade, že sú vyplňané v elektronickej podobe je potrebné zabezpečiť potrebnú výpočtovú techniku a médiá na zálohovanie dát,

- materiál na zaistovanie stôp a vzoriek – expert KEÚ PZ, alebo kriminalistický technik musí mať patričné kriminalisticko-technické vybavenie a spotrebný materiál na zaistovanie, balenie a označovanie,
- na prepravu AM skupiny sa využívajú služobné dopravné prostriedky,
- vedúci AM a PM skupiny musí byť vybavený telekomunikačnými prostriedkami.

Záver

DVI problematika je záležitosť, ktorú je potrebné z pohľadu štátu brať do úvahy s plnou vážnosťou ako jeho zodpovednosť, ktorú má plniť voči svojim občanom. Nie je možné spoliehať sa na to, že na území Slovenskej republiky sa nikdy nestane udalosť s veľkým počtom obetí. Takou udalosťou bol napríklad aj výbuch plynu v dome na Mukačevskej ulici v Prešove 6. 12. 2019. Stačí sa pozrieť aj na udalosti s väčším počtom obetí, ktoré sa stali v okolitých krajinách či už v blízkej alebo vzdialenejšej minulosti. Samozrejme, že nikto si nepraje, aby došlo k takýmto udalostiam, ale keď už nastanú, je potrebné byť na ne adekvátne pripravený. Malo by byť v záujme štátu, aby aj tieto veci dokázal spravovať sám a nemusel sa spoliehať na zásahy z iných krajín. Samozrejme, že vzájomná spolupráca je vítaná a niekedy aj potrebná, najmä keď sú značné nároky na zdroje. Riadiace procesy v tejto oblasti by v každom prípade mali byť v kompetencii príslušného štátu, na území ktorého dôjde k udalosti, kde je potrebné DVI. Na druhej strane vyvstáva aj otázka reciprocity, ktorú by mala daná krajina poskytnúť aj ostatným v prípade potreby. Nemenej dôležitá je aj schopnosť zasahovať a spolupracovať na platforme DVI i na územiach iných krajín v prípadoch, keď by obeť mohli byť občania Slovenska, alebo ak by to vyžadovala aj medzinárodná pomoc. Skúsenosť s touto pomocou má aj ústav, kedy po zemetrasení v Indickom oceáne, ktoré sa udialo 26. 12. 2004 a nasledujúcom cunami, boli dvaja experti ústavu (daktyloskop a genetik) súčasťou medzinárodného DVI tímu pôsobiaceho na ostrove Phuket v Thajsku.

Literatúra

Council Conclusions on the creation of an informal network of experts competent in the field of Disaster Victim Identification - Concil conclusins (8. June 2017). 10159/17.

Disaster Victim Identification [online].[s.a.].[cit. 2020-11-28].< [https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification DVI](https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification-DVI) >

Interpol response teams. [online].[s.a.]. [cit. 2020-11-20].< <https://www.interpol.int/How-we-work/INTERPOL-response-teams> >

Plass data System [online].[s.a.]. [cit. 2020-12-02].< <https://www.plassdata.com/> > *Plenary meeting of the EU DVI network, 5th November 2020.*

Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Keywords: DVI, Interpol, ante mortem, post mortem, identification,

Summary

The author described the basic framework of the issue of DVI (Disaster Victim Identification) - identification of disasters' victims. He is focusing on individual aspects of the DVI team's activities as well as the need for complexity of the solution. The Slovak Republic has not yet solved this area on the national team DVI platform. The neighboring EU member

states have created national DVI teams and there is cooperation at the international level. At the present time, it is necessary to be prepared for the possibility of an event with a large number of victims, as pointed out by cases from neighboring countries. It may be a terrorist attack, but also random mass disasters. The identification and repatriation of the victims of these disasters is a country's fundamental duty to citizens. The author describes the model of the national DVI team, whose mainstay will be the staff of the Institute of Forensic Sciences, as the nature of their activities corresponds to the activities defined within the DVI.

*pplk. Ing. Ján Schmidt, PhD.
Kriminalistický a expertízny ústav PZ
Sklabinská 1
812 72 Bratislava
e-mail: jan.schmidt@minv.sk
tel.:0961057327*

Recenzent: prof. JUDr. Jozef Meten'ko, PhD.